

Asia: VN/11785/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Salpakierto Oy haluaa tuoda esiin lausunnossaan kestävyyslain vaikutukset kaatopaikoilta syntyvän kaatopaikkakaasun hyödyntämiselle.

Salpakierto Oy kuten monet muutkin Suomen kunnalliset jätehuoltoyritykset ovat jo lähes 30 vuoden ajan keränneet sekä vanhoista suljetuista, että uusista käytössä olevista kaatopaikoista kaatopaikkakaasuja ja hyödyntäneet niiden energiasisältöä joko omassa toiminnassaan tai toimittamalla kaasu hyödynnettäväksi alueellisiin energiajärjestelmiin joko sähköinä tai lämpönä yhteistyössä alueellisen energiayhtiön kanssa.

Valtioneuvoston asetuksen kaatopaikoista (331/2013) mukaan kaatopaikkakaasulla tarkoitetaan kaatopaikalle sijoitetusta jätteestä syntyvää kaasua. Tämä ennen vuotta 2016 kaatopaikkojen jätepenkkoihin sijoitetun orgaanisen ja biohajoavan jätteen anaerobisessa ja aerobisessa hajoamisessa syntyvä kaatopaikkakaasu sisältää lähinnä metaania (CH₄) ja hiilidioksidia (CO₂), minkä vuoksi kaatopaikka-asetuksen 8 § mukaan kaatopaikkakaasu on kerättävä yhteen ja mahdollisuuksien mukaan hyödynnettävä, tai vähintäänkin käsiteltävä soihduttamalla ilmaston kannalta vähemmän haitalliseen muotoon toisin sanoen metaanista kokonaan hiilidioksidiksi ja vedeksi.

Kaatopaikkakaasujen kerääminen ja käsittely on siten jätehuoltotoimijoille pakollista toimintaa, jota tehdään ilmastonuojelullisista lähtökohdista. Kaatopaikkakaasuihin liittyvä energiasisällön hyödyntäminen ja metaanikaasun tuottaminen on siten lähtökohdiltaan hyvin erilaista kuin biokaasulaitoksissa ja energiasektorilla yleensä. Näin ollen sääntelyn, kuin myös verottajan tulkinnan pitäisi ohjata kaatopaikkakaasujen energiatehokasta hyödyntämistä teknistaloudellisesti ja

ympäristönsuojelullisesti parhaaseen suuntaan eikä pyrkiä ohjaamaan verotuksellisesti kaatopaikkakaasun soihduttamiseen.

Kaatopaikkakaasujen hyödyntämisen kannalta keskeinen kysymys on, sisältyvätkö ns. kaatopaikkakaasut kestävyyslain biokaasun käsitteeseen. Kaatopaikkakaasua ei tuoteta suunnitelmallisesti, vaan sitä syntyy kaatopaikan jätepenkkaan aikoinaan sijoitetun orgaanisen, biohajoavan jätteen luonnollisen hajoamisen tuloksena, ja sen keräyksellä ja käsittelyllä on lakisääteinen velvoite. Kaatopaikkakaasujen energiatehokkaan hyödyntämisen jatkamisen ja erityisesti verottajan tulkinnan kannalta olisi oleellista erottaa kaatopaikkakaasu ja biokaasulaitoksessa erikseen tuotettu biokaasu selkeästi toisistaan, perusteena niiden oleellisesti erilainen lähtökohta ja siitä johtuva toiminta- ja tuotantomalli.

Kestävyyslain mukaan biomassalla tarkoitetaan ”maataloudesta tai metsätaloudesta, niihin liittyviltä tuotannonaloilta taikka kalastuksesta tai vesiviljelystä peräisin olevien biologista alkuperää olevien tuotteiden, jätteiden ja tähteiden sekä teollisuus- ja yhdyskuntajätteiden biohajoavaa osaa”. Vanhoilta yhdyskuntajätekaatopaikoilta kerätty kaasu ei näihin kuulu, tai se ei ainakaan liene ollut lainsäätäjän tarkoitus. Mikäli kyse on jälkimmäisestä, lakiin tulisi lisätä erillinen maininta siitä, jottei verottaja enää tulkitsisi sitä ”tavalliseksi” biokaasuksi.

Kestävällä biokaasulla tarkoitetaan sellaista biokaasua, joka täyttää biopolttoaineista ja bionesteistä annetussa laissa (393/2013) säädetyt kestävyyskriteerit. Käytännössä biokaasun tuottajalla pitää olla Energiaviraston hyväksymä kestävyysjärjestelmä, jotta kaasu voidaan luokitella kestäväksi. Toisaalta Energiaviraston kestävyysjärjestelmän ohjeistuksessa ei puhuta mitään kaatopaikkakaasun kestävyuden osoittamisesta, vaan kaikki ohjeistus pohjautuu biokaasulaitoksessa erikseen tuotetun biokaasun kestävyuden osoittamiseen. Kaatopaikkakaasun keräyksen yhteydessä ei voida vaikuttaa syntyvän kaasun raaka-aineisiin tai kaasun syntymisen olosuhteisiin jätepenkassa, eikä siten myöskään kaasun määrään puhtauteen tai epäpuhtauksiin. Näin ollen kestävyysjärjestelmän lähtökohtaiset periaatteet eivät sovellu kaatopaikkakaasujen keräämis- ja käsittelyvelvoitteeseen lainkaan.

Kun kaasu johdetaan esimerkiksi alueelliseen energiajärjestelmään, kestävyysjärjestelmään liittyminen tuntuu kovin kankealta ja raskaalta menettelyltä.

Edellä esitetyn pohjalta näyttää siltä, että kestävyyslain uudistus ilman kaatopaikkakaasujen selkeämpää eriyttämistä biokaasulaitoksella tuotetusta biokaasusta tarkoittaisi verottajan aiemman käytännön perusteella todennäköisesti sitä, että kaatopaikoilla syntyvän kaasun hyödyntäminen asetettaisiin verolle. Verosta voisi välttyä saamalla kerätylle kaasulle kestävyyskriteeristö, mutta se olisi monissa kohdin raskas, hankala ja keinotekoinen menettely kaatopaikkakaasun poikkeavien lähtökohtien takia. Tämä taas johtaisi todennäköisesti siihen, että kaatopaikolta kerättävä kaatopaikkakaasu ohjattaisiin hyödyntämisen sijaan soihdutukseen, mikä olisi kaikista näkökulmista, erityisesti energiatehokkuus sekä ympäristö- ja ilmastonäkökulmista se huonoin vaihtoehto.

Rusanen Johanna
Salpakierto Oy